

Složeni sintaktički sadržaji jednostavno prikazani

(Senka Marinčić, *Der komplexe Satz in der deutschen Gegenwartssprache*, Pressum, Mostar, 2019.)

UDK: 811.112.2'367.335(049.3)

Iz tiska je izašla knjiga *Der komplexe Satz in der deutschen Gegenwartssprache* autorice

prof. dr. sc. Senke Marinčić u izdanju Pressuma iz Mostara. Recenzenti su knjige prof. dr. sc. Miloje Đorđević, redoviti profesor u miru Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Sarajevu, i prof. dr. sc. Zrinka Ćoralić, redovita profesorica Pedagoškog fakulteta Sveučilišta u Bihaću.

Sadržajno promatrano knjiga se nadovezuje na dvije prethodne publikacije iste autorice, i to na *Einführung in die Syntax der deutschen Gegenwartssprache* (Ziral, Mostar, 2013.) i *Übungsbuch zur Einführung in die Syntax der deutschen Gegenwartssprache*, (Ziral, Mostar, 2017.). Gledajući metodološki, knjiga se naslanja na model dependencijalne gramatike, teorije valentnosti i tradicionalne gramatike, a cilj joj je olakšati ponajprije studentima njemačkog jezika, kao i svim zainteresiranima lakšu uporabu stručne literature i omogućiti stjecanje temeljnog znanja iz sintakse složene rečenice u suvremenom njemačkom jeziku.

U usporedbi s većinom postojećih udžbenika slične namjene za ovu se

knjigu s pravom može reći da je znanan napredak kada je riječ o promatranju, vrednovanju i opisu materije kakva je složena ili kompleksna rečenica. Iako govorimo o znanstvenom djelu, udžbenik je pisan jednostavnim stilom razumljivim studentima koji istom trebaju ovladati njemačkim jezikom i njegovom prilično kompliciranom sintaksom. U tom kontekstu treba istaći i veliku važnost dobro koncipiranog i izrađenog udžbenika, ali i nezaobilaznu posredničku ulogu nastavnika.

Autorica je knjigu podijelila na pet poglavlja. Osim sadržaja, uvoda i kratice na početku, na kraju knjige vrlo je opsežan popis relevantne literature koja zainteresiranom korisniku može poslužiti i kao bogat izvor novih i kuditkamo opsežnijih informacija o čitavom spektru pitanja s područja njemačke sintakse i tekstualne lingvistike te registar lingvističkih pojmova koji se pojavljuju u tekstu udžbenika. U tehničkom smislu knjiga je pregledna, s jasno istaknutim naslovima, podnaslovima, s brojnim referencama i napomenama

koje služe čitatelju kao poticaj za još detaljnije informacije o ponuđenim temama. Iza svakog (pot)poglavlja autorica preporučuje i dodatnu literaturu. Dakle, knjiga je opremljena svim potrebnim pedagoškim „inventarom“ koji sadrži svaka ozbiljno koncipirana sveučilišna publikacija.

U uvodnim izlaganjima o metodološkom pristupu pri opisu jezičnih pojava autorica s pravom razrađuje pitanje koordinacije i subordinacije u strukturi njemačke složene rečenice, a potom prelazi na detaljan opis pojedinih tipova rečenica. Kao prvotna teorijska podloga služe joj tzv. dependencijalna gramatika ili gramatika zavisnosti i teorija valentnosti. Težište je, dakle, na teorijskom postupku koji posljednjih desetljeća prevladava u lingvističkoj znanosti u zemljama njemačkog govornog područja, ali i u analizama njemačkog jezika u kontrastu s drugim indoeuropskim jezicima. Prema tome, primijenjena je teorijska podloga u duhu modernog shvaćanja germanističke lingvistike koja polazi od toga da su jezične komponente u tijesnoj međusobnoj ovisnosti, a da je glagol glavni stožer njemačke rečenice jer on određuje elemente koji su nužni da rečenica bude gramatički, pa i semantički valjana. Pri tome se razlikuju tzv. *Ergänzungen* (dopune ili komplementi) i *Angaben* (dodaci ili suplementi, adjunkti). Dok su prve za konstituiranje osnovne rečenične strukture, dakle

za formiranje tzv. rečeničnog plana nužne i neizostavne, one se druge, iako vrlo važne za komunikacijski proces, ipak mogu izostaviti a da se ne poremeti gramatičnost rečenice. Iza toga u rukopisu su detaljno opisane i atributne rečenice koje po svom karakteru bliže određuju neki element i ukazuju na latentnu sadržinu pojma na koji se odnose.

Shodno postojanju tzv. obveznih i fakultativnih elementa, dakle postojanju dopuna, dodataka i atributa u obliku jednostavnih rečeničnih dijelova govornik može umjesto njih i s istom ili bliskom funkcijom uporabiti zavisnu rečenicu koja poput glavne mora sadržavati lični oblik nekog punoznačnog glagola ili pak infinitivnu konstrukciju kao skraćeni oblik zavisne rečenice. Takva orijentacija pri opisu jezičnih pojava ima odraz na čitavu lepezu tzv. *Ergänzungssätze*, *Angabesätze* i *Attributsätze*, čije su funkcije i oblici izražavanja vrlo različiti, često vrlo heterogeni i mnogostruki, s brojnim uvodnim elementima kao što su veznici, adverbijalni izrazi, upitne zamjenice i sl.

Pri opisu pojedinih dijelova zavisne rečenice autorica je stručno i s puno smisla za sustavnost odabrala brojne primjere iz postojeće lingvističke literature recentnijeg datuma (iako nisu zastavljena ni djela autora tzv. tradicionalne germanističke lingvistike, kao što su O. Behaghel, E. Drach, E. Grubačić, J. Ries i dr.) te originalnih djela autora

koji pišu na suvremenom njemačkom jeziku. Tako odabrani primjeri jasno ilustriraju teorijska objašnjenja pojedinih sintaktičkih pojava i s njima čine neodvojivu cjelinu, nužnu za razumijevanje gramatičke strukture njemačkog jezika.

Osim obrade kompleksne, odnosno složene rečenice autorica je u kratkim crtama objasnila i za komunikativni proces važne pojmove kao što su *Außerung* (izričaj) i *Text* (tekst) te temporalni sustav koji regulira uporabu sredstava za izražavanje vremenskih odnosa u složenoj rečenici, pa se na temelju takvih ukaza može steći potpunija slika o čitavoj lepezi mogućnosti za normalno komuniciranje na njemačkom kao stranom jeziku.

U skladu s ciljem istraživanja autorica vrlo uspješno obrađuje sadržaje knjige i u tematskom i u metodološkom

smislu. Sadržaji su pregledni, razumljivi i jasni.

S obzirom na stručno odabrani i primijenjeni metodološki pristup pri pojašnjenju jezične građe knjiga se bez ikakvih poteškoća može rabiti i u nastavi, ali i u samostalnom radu korisnika jer izlaganje teče postupno, od lakšeg k težem, od jednostavnog k složenom. Kada se, dakle, uzmu u obzir svi elementi ove znanstvene publikacije, njezina struktura i način prezentacije sintaktičkog sustava njemačkog jezika, može se bez zadržke reći da je napisana savjesno i u duhu vremena u kojem je nastala.

Ružica Zeljko-Zubac
ruzica.zeljkozubac@ff.sum.ba